
Паюк Х., студентка
Науковий керівник: к.г.н., Новицька С.Р.

**ПЕЙЗАЖНО-ЕСТЕТИЧНА ОЦІНКА ПРИРОДНИХ
КОМПЛЕКСІВ НПП «ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН»**

В поданій статті розглянуто природні ландшафти НПП «Дністровський каньйон», та здійснено оцінку одних із найцінніших об'єктів, що відносять до природозаповідного фонду у Тернопільській області. Також визначено естетичну привабливість вибраних територій.

Виклад основного матеріалу. Оцінити красу територій НПП «Дністровський каньйон» кожен бажаючий може самостійно, проте для більш точного аналізу складових елементів парку ми вирішили провести детально оцінку за досить популярною шкалою відомих науковців Г.О. Мотошина та Л.М. Вдонюка, яка сформована у 2012 році для оцінки пізнавальної цінності території є досить доступною і доцільною.

Шкала оцінки пейзажно-естетичної цінності ландшафтів за Г.О. Мотошина та Л.М. Вдонюка (2012р.) [4]

На карті НПП «Дністровський каньйон» (Рис. 1) ми позначили 5 оглядових точок на яких здійснювали оцінку місцевості за допомогою шкали пейзажно-естетичної привабливості ландшафтів даної території. Відповідно до шкали яка подана у таблиці 1 і згідно з точками на рис. 1.

Географічне розташування обраних нами точок:

1. с. Русилів, Бучацького району, Тернопільської області (48°57'14" пн. ш., 25°23'30" сх. д.) [5];

2. с. Нирків, Заліщицького району, Тернопільської області (48°48'43" пн. ш., 25°35'59" сх. д.) [3];

3. м. Заліщики, Заліщицького району, Тернопільської області (48°39'00" пн. ш., 25°44'06" сх. д.) [1];

4. с. Кривче, Борщівського району, Тернопільської області (48°41'58" пн. ш., 26°06'14" сх. д.) [2];

5. с. Трубчин, Борщівського району, Тернопільської області (48°30'50" пн. ш., 26°18'39" сх. д.) [6].

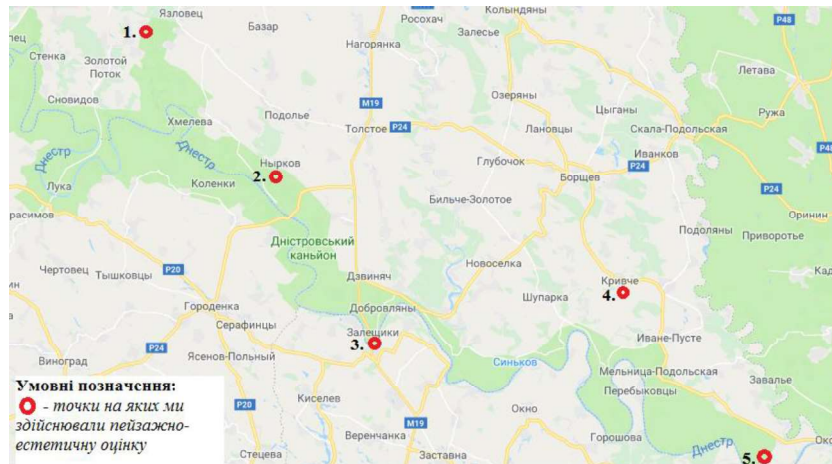

Рис. 1. Територія НПП «Дністровський каньйон» з позначками місць оціночних територій

Ключові ділянки, які ми досліджували, характеризують різноманітність територій НПП «Дністровський каньйон». Кожна із них є неоціненною складовою парку, окрім цього за даними об'єктами ми спробували оцінити пейзажну привабливість ландшафтів. Для оцінки ми обрали 5 ділянок, які постягаються вздовж Дністровського каньйону, для того щоб оцінити просторову і структурну привабливість природоохоронної зони.

Об'єкти, на яких ми проводили спостереження, є досить багатоструктурними, вони складаються із декількох різних форм рельєфу. Зокрема, у с. Нирків присутнє поєднання каскаду водоспадів, дивовижно мальовничих схилів, відслонення нижнього девону, а також залишки Червоногородського замку, які оточені лісовими масивами, у с. Трубчин відслонення силурійських відкладів і каньйон Дністра. Місто Залішки ми обрали для порівняння, оскільки значна частина піддана антропогенному впливу і в свою чергу зазнала значних змін, через які змінилися якісні і кількісні параметри середовища. Місцевість Русилівських водоспадів є надзвичайно складної, каскад водоспадів складається з 15 одиниць. Проте спустатися і прогулятися у меандрах правої притоки річки Стрипи не так вже просто, оскільки каскади розташовані в глибоких ущелинах, по

краям якої щільно ростуть дерева, а також немає зручного маршруту, щоб доїхати до Русилова. Саме тому ця місцевість не є атрактивною, проте цікавою для оцінки.

Усі ділянки є надзвичайно привабливими за кольоровою гамою, оскільки у всіх ландшафтах ми спостерігали поєднання теплих (червоний, жовтий, помаранчевий кольорів) з холодними (голубий, синій). Звичайно ж у всіх територіях домінуючим кольором був зелений, і це має неабияке значення для відпочинку та відновлення сил людини. Оскільки зелений колір є заспокійливим та кольором гармонії.

Відповідно до вище сказаного про кольорову гаму, доцільно зазначити, що в межах НПП «Дністровський каньйон» об'єкти характеризуються відносно високим відсотком лісистості.

Об'єкти які ми оцінювали мають глибинно-просторову композицію, зокрема у с. Нирків та с. Трубчин, оскільки саме з цих точок відкриваються дивовижні краєвиди. Проте, у м. Заліщики така перспектива неможлива через відсутність великої відкритої місцевості для огляду красивих пейзажів, що спричинене забудовою даної території. У с. Русилові ми виділили об'ємну композицію завдяки наявності двох композиційних об'єктів (каскаду водоспадів та лісових масивів) Але саме через переважання цих двох об'єктів неможливо говорити про глибоко-просторову перспективу.

У кожному населеному пункті, з переліку нами оцінених, присутні водні об'єкти. У с. Кривче – річка Циганка є забрудненою і впадає в р. Нічлаву, яка є найбруднішою річкою Тернопільської області. У с. Трубчин та м. Заліщики протікає безпосередньо річка Дністер. У с. Русилів (р. Стрипа) і відома 15 каскадами водоспадів (вода у водоспадах надзвичайно чиста, проте сама річка Серет, що протікає поблизу є забрудненою), через с. Нирків протікає р. Джурин і відома Джуринським водоспадом. Загалом, водні об'єкти у населених пунктах доволі чисті, ще зумовлено тим, що вони знаходяться в межах природоохоронного об'єкту.

За ступенем антропогенної трансформації порушеними є лише ландшафти в м. Заліщики, що зумовлено втручанням і використанням людиною земель. Також у с. Кривче ландшафти зазнали незначних змін, характеризуються великим потоком

туристів, що відвідують печеру Кришталеву, проте цю ділянку ми віднесли до мало змінених ландшафтів, тому що саме природні ресурси даної території є цінними для відвідувачів.

Точки, які ми обрали, є цікавими з огляду на значну кількість природних та культурно-історичних об'єктів. Лише с. Трубочин привабливим є з точки зору відслонень і дивовижних пейзажів, і не має особливих культурних пам'яток.

Таблиця 2

Ранг цінності пейзажів

Назва об'єкта	Кількість балів	Ранг цінності місцевості
с. Русилів	12	Високоцінні пейзажі
с. Нирків	15	Високоцінні пейзажі
м. Заліщики	4	Малоцінні пейзажі
с. Кривче	9	Пейзажі середньої цінності
с. Трубочин	12	Високоцінні пейзажі

У результаті ми виділи найбільш відомі місця, і оцінили пізнавальну цінність п'ять ключових точок, три з яких є високоцінні пейзажі (с. Трубочин, с. Нирків, с. Русилів), с. Кривче – середньоцінні, а м. Заліщики – малоцінні.

Отже, НПП «Дністровський каньйон» є унікальним місцем для відпочинку, парк є надзвичайно великим та володіє значними ресурсами, саме тому ми дослідили природні ландшафти вздовж національного природного парку в Тернопільській області. В результаті ми визначили, що три з п'яти об'єктів є високоцінними пейзажами (с. Трубочин, с. Нирків, с. Русилів), с. Кривче – середньоцінні, а м. Заліщики – малоцінні.

Література:

1. Заліщики// [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Кривче// [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Нирків// [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
4. Природокористування: навчальний посібник. / [Царик Л.П, Каплун І.Г., Барна І.М., Лісова Н.О., Стецько Н.П. Чеболда І.Ю., та ін..] – Тернопіль: редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015 – 398 с.